

Bobrowniki, [20 lipca 1412]¹

Wicestarosta dobrzyński Zbigniew protestuje u wójta lipienieckiego (zastępującego komtura toruńskiego) przeciwko zbrojnemu zagarnięciu przez poddanych krzyżackich pni drzewnych splawianych przez poddanych polskich. O zakazie splawiania drzewa Drwęcą wydanym przez komtura toruńskiego, który miał obowiązywać aż do powrotu marszałka Królestwa i starosty dobrzyńskiego [do jego starostwa] lub uzyskania specjalnego zezwolenia, korespondował już wcześniej z komturem toruńskim. Zapytuje także, czy w związku z tym, że adresat zastępuje komtura toruńskiego, to za jego zgodą doszło do nieprawości wyrządzonych polskim poddanym. Wielokrotnie pisał o tym do toruńskiego komtura domowego. Chodzi o zagarnięcie koni polskim poddanym, bowiem kiedy wysłał ze stosownym listem burgrabiego zlotoryjskiego, to wówczas domowy komtur toruński zbył go niczym, grożąc nadto śmiercią i kierując w jego stronę załadowaną kuszę. Domaga się odpowiedzi w tej sprawie.

Oryg.: GSPK, XX. HA, OBA, nr 27951, pap., łac., wym. 436 × 301 mm, zaplamienia i wygniecenia, wycięty fragment lewego marginesu, in dorso bardzo słaby ślad zamykającej list pieczęci wystawcy w ciemnym wosku, co uniemożliwia wnioskowanie o jej wymiarach, kustodii i papierowego paska zabezpieczającego pieczęć brak.

Reg.: RHD 1/3, nr 27951.

Adres [in dorso]: ^aHonorabili viri domino advocato Lyppensi², commendatoris | Thorunensis³ vices protunc gerenti, nostro amico, | dandum^b.

^cAmicabili salutacione nunc et semper premissa! Honorabilis domine, amice | noster! Ammiramur plurimum, nec ammirari sufficimus de temeritate intepida, | quam vestri homines erga nos ostendunt. Condictaveramus enim litteratorie cum | commendatore Thoruniensi, quod robora, que in flumine Drwancza⁴ habuistis, movere non debuistis, tamdiu quosque validus ac strenuus vir, dominus Sbigneus marschalcus regis Polonie et capitaneus Dobrinensis⁵ venisset propria in persona in terram Dobrinensem vel noster consensus huiuscemodi mocioni roborum fuisset applicatus. Quod condictamen vestri homines inadvertentes eadem robora, armis dispositi, vi et violenter de loco receperunt bellicis armis contra nostros insidiantes et eos interficere cupientes. Igitur honorabilitati vestre, ex quo commendatoris Thorunensis vices gerit, iniurias et violencias illatas proponimus per presentes, per vos certificari volentes, si consensus vester sit, an non in violenciis premissis. Ceterum, quia non dudum vicecommendatori Thorunensi⁶ pro iniuriis quibusdam non modicis scripseramus, videlicet pro violenta et non furtiva equorum recepione, quam vestri in nostris perpetrarunt, ut in littera, quam transmisimus vobis evidencius patebit, quiquidem vicecommendator burgrabium Zlotoriensem⁷, gestorem littere nostre, fidelem nostrum, ballista apprehensa et tela superposita interficere cupiebat, nulla |s| diffidacione mediante, responsum eidem nullum exhibendo. Quare honorabilitatem vestram tenore littere presentis aggredimur informari desiderantes, si consensum vestrum omnibus premissis adhibuistis, et quid cum talibus facere intendit, nobis rescribatis |s|. Insuper quia homines pauperes de villa nostra, vestri homines robora recipients violenter expulerunt nulla iniusticia exigentes. Ut si etiam talibus consensistis nobis dignemini dare responsum. Datum in castro Bobrowniky⁸ feria quarta proxima post festum sancti Alexii etc.

^dSbigneus vicecapitaneus | terre Dobrinensis, vester amicus⁹.

^a Inicjał wysokości ok. 6 wersów.

^b Umieszone znacznie niżej od pozostałej części adresu, spisane pismem wydłużonym.

^c Inicjał wysokości ok. 9 wersów.

^d Inicjał wysokości ok. 1,5 wersa.

¹ List datujemy na rok 1412 z uwagi na znajdujące się w nim informację o nieobecności w Prusach komtura toruńskiego Eberharda von Wallenfelsa (zastępowanego przez wójta lipienieckiego) oraz na terenie starostwa dobrzyńskiego tamtejszego starosty i marszałka Królestwa Zbigniewa z Brzezia. Wiadomo bowiem, że Eberhard Wallenfels 22 maja 1412 wyruszył w składzie delegacji krzyżackiej do Budy (Z.H. Nowak, *Międzynarodowe procesy polubowne jako narzędzie polityki Zygmunta Luksemburskiego w północnej i środkowowschodniej Europie [1412–1424]*, Toruń 1981, s. 31), Zbigniew z Brzezia natomiast od marca do przełomu lipca i sierpnia 1412 towarzyszył niewątpliwie królowi Władysławowi Jagielle podczas jego pobytu na Węgrzech, który rozpoczął się zjazdem w Lubowli i zawarciem tam traktatu z Zygmuntem Luksemburskim (*GąsiorowskiItinerarium*, s. 76; D. Wróbel, *Polscy negocjatorzy i gwarantcy traktatu lubowelskiego z 15 marca 1412 r.*, *Studia z Dziejów Średniowiecza*, t. 26, 2023, s. 343, 344, 345, 348, 356, 362).

² Jan von Selbach, kompan komtura bałgijskiego 1406–1409, komtur papowski i wójt lipieniecki 1411–1413, komtur grudziądzki 1413–1414, komtur toruński 1414–1416, komtur gniewski 1416–1422, wielki szatny 1416–1417, wójt tczewski 1420–1422, komtur brandenburski (pokarmiński) 1431–1433 (*Jähnig*, s. 294, 298, 303, 304, 309, 315, 321; Heckmann, s. 219, 230, 256, 322, 376, 405, 427, 483).

³ Eberhard von Wallenfels, niższy kompan wielkiego mistrza 1393–1398, wójt lipieniecki 1399–1404, komtur ragnecki 1407–1410, komtur toruński 1411–1413, wielki marszałek i komtur królewiecki 1414–1415 (*Jähnig*, s. 292, 311, 315, 318; Heckmann, s. 153, 210, 429, 472, 483, 608).

⁴ Drwęca (niem. Drewenz), rzeka w północnej Polsce, prawy dopływ dolnej Wisły, przebiegała nią granica pomiędzy ziemią dobrzyńską w Królestwie Polskim a ziemią chełmińską w państwie krzyżackim (od 1454 w Prusach Królewskich).

⁵ Zbigniew z Brzezia h. Zadora, marszałek Królestwa Polskiego 1399–1425, starosta lełowski 1408, starosta krakowski 1409–1410, starosta toruński 1410–1411, starosta dobrzyński 1410–1413 (PSB 16, s. 457, 458; UM, s. 288, 324; UC, s. 78, 160; UKD, s. 294, 295, 301, 302; S. Cynarski, *Dzieje rodu Lanckorońskich z Brzezia od XIV do XVIII wieku, Sprawy kariery urzędniczej i awansu majątkowego*, Warszawa 1986, wg indeksu).

⁶ Latem 1412 był to jeszcze Jerzy von Eglingen, który jednak od 11 maja 1413 był komturem golubskim (Heckmann, s. 320).

⁷ Niezidentyfikowany.

⁸ Bobrowniki, wieś, dawniej miasto, gmina loco, powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie.

⁹ Niezidentyfikowany, wnioskując jednak z imienia i mając na uwadze ówczesną praktykę wyznaczania urzędników zarządu starościńskiego był to współrodowiec starosty h. Zadora.